

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل : کتبه - قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاكرات مجلسین - اخبار مجلس - انتصابات - آگهی های رسمی و قانونی

شماره ۱۹۹۸

شنبه ۲۶ آبان ماه ۱۳۳۰

سال هفتم

شماره مسلسل ۲۰۲

دور شانزدهم مجلس شورای ملی

مذاكرات مجلس شورای ملی

جلسه ۲۰۲

صورت مشروح مجلس روز شنبه ۲۶ آبان ماه ۱۳۳۰

شهرت مطالب:

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - بیانات قبل از دستور - آقایان: جمال امامی - حاذقی - صدرزاده
- ۳ - بقیه مذاکره در گزارش شور اول کمیسیون نفت راجع باسنامنامه

شرکت ملی نفت ایران

۴ - تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس ساعت ده و ربع صبح بریاست آقای جواد گنجی (نایب رئیس) تشکیل گردید

(۱ - تصویب صورت مجلس)

نایب رئیس - صورت غائبین جلسه گذشته قرائت میشود

(شرح زیر قرائت شد)

غائبین با اجازه آقایان: عسکری صاحب -

جمع - یوسف شکرانی - ناصر فقی اردلان - ارباب رستم گبر

غائبین بی اجازه آقایان: عبدالمجید

موقر - ابوالفتح قهرمان - دکتر عبدالحسین

طیاب حسن اکبر - عباس اسلامی -

معین طاهری - الهیار صالح - دکتر -

مظفر بقائی - دکتر سیدعلی شایگان -

سجواد مهدوی - دولتشاهی

دیر آمده بی اجازه آقایان: سیدهراتی

یکساء

نایب رئیس - نسبت بصورت جلسه

قبل اعتراضی هست آقای دکتر جلالی

دکتر جلالی - در جلسه گذشته قبل

از اینکه جلسه علنی تشکیل شود در جلسه خصوصی جناب آقای رئیس فرمودند که اوراق و اسنادی از حزب توده پیدا شده که آقایان می توانند در شهر بانی به بینند اولاً از طرف مجلس کسی معین نشده شخص مخصوص معلوم نشد که بروی اوراق و اسناد را بینند و حالاً از بنده سؤال می شود که چه بوده و حال اینکه بنده اصلاً در آن جلسه نبودم و اصلاً بنده اطلاع نداشتم و حضور پیدا نکردم و بدینوسیله عرض میسازم که دیگر از بنده سؤال نشود چون بنده در آنجا حضور نداشتم و هم اموری داشتم و نه از طرف خودم رفتم.

نایب رئیس - بسیار خوب در صورت مجلس نظر دیگری نیست ؟ (اظهاری نشد) صورت مجلس جلسه گذشته تصویب شد.

(۲ - بیانات قبل از دستور)

آقایان: جمال امامی - حاذقی - صدرزاده

نایب رئیس - حالاً با اجازه آقایان نطقهای قبل از دستور شروع می شود چون نوبت آقایان در جلسه گذشته محفوظ مانده است بنا بر این نوبت آقای نصر تیان است (نصر تیان - بنده و قتم را با آقای جمال امامی می دهم) بفرمائید آقای جمال امامی

جمال امامی - مقدمتاً یک نامه ای از افسران فارغ التحصیل شهر بانی بوسیله بنده به مجلس رسیده است که اینها می گویند ما تحصیلمان را کرده ایم آمده ایم بیرون حالا به ما حقوق نمی دهند گرچه شنبه ام در بین اشخاصی که در دانشکده شهر بانی تحصیل کرده اند یک عده شان ناپایند ولی این دلیل اینکه حقوقشان را نپردازند نمیشود (صحیح است) اگر ناپایند باید اخراجشان بکنند یا راهشان ندهند یا آنجا (صحیح است) ولی حالاً که تحصیل کرده اند آمده اند بیرون باید حقوقشان را بپردازند و آقای معاون وزارت دارائی باید این را در نظر داشته باشند که نباید اشخاص را به مدرسه ببرد بیرون آورد و حقوقشان را نداد و گذاشت توی کوچه یا بللی برونند از این گذشته عده کثیری از تمام ادارات به بنده مراجعه کرده اند می گویند ما رفته ایم خدمت نظام وظیفه مان را کرده ایم حالاً که آمده ایم بیرون دیگر در ادارات شغل سابق ما را بما نمی دهند اینها تقصیرشان این بوده است که رفته اند انجام وظیفه کرده اند چه در دادگستری چه در وزارت کشور و چه در دارائی و سایر وزارتخانه ها امروز یکصدانی از مستخدمین وزارت دادگستری آمده بودند پیش من و گفتند ما سی نفریم بدون فرمان در دادگستری کار دادند بعد از خدمت نظام وظیفه و آن دونفر هم توده ای

بودند (شوشتری - برخلاف قانون است مطابق قانون باید کار با آنها بدهند) بلی هست ولی نکرده اند در وزارت کشور هم یک عده کثیری آلاخون و والاخون مانده اند چون انجام وظیفه کرده اند در وزارت دارائی هم همینطور (ملک مدنی - دادگستری هم همینطور است) عرض کردم دادگستری هم همینطور است آنجا اول عرض کردم که آمده بودند بهلوی من رفته بودند که از سی نفر ما بدون فرمان ناردانند که آنها هم توده ای بودند و رفته بودند صارا را رساننده بودند اینست وضعیت دیگر اینکه در این چندروزه عده کثیری از تمام طبقات به بنده مراجعه کرده اند که آقا ما متوجه حضر کمونیسم هستیم و می خواهیم با آنها مبارزه کنیم منتهی دولت با آنها کمک می کند و جلو ما را می گیرد شما در مجلس اقلاً ما را تأیید کنید دیگر اینکه از آذربایجان بدینست مهم کافرمانی رسیده و عم دوسه نفر مأمور فرستاده اند ناپایند از آنجا فرستاده اند که بما بگویند که آذربایجان دارد باز وضعیت ۱۳۲۴ را به خودش بگیرد و اینها دارند آنجا مسلح می شوند (قاسم فولادوند - همه جا همینطور است) چندروز پیش اینجا مراجع باین موضوع کمونیسم صحبت کردیم و بعضی از آقایان نمایندگان به بنده ایراد گرفتند که شما دارید اینها را بزرگ میکنید خوب ایرادی بود و بنظر آنها ایرادشان هم صحیح بود حالاً بنده از خود آن آقایان انصاف می خواهم که من اینها را بزرگ می کنم یا دولت اینها را بزرگ می کند؟ بنده آنروز همه عرض کردم بزرگ هستند دولت بزرگشان می کند این روزنامه اطلاعات در دست است و اینهم روزنامه کیهان در دست است این دوتا را باید توأم با هم بخوانید تا ببینید از اینها چه درمی آید بنده اینها را بزرگ میکنم؟

نه منظور منش دادن است می گویم اگر می خواهید بهانه بکنید منش بکنید روزنامه ها بکنید نوشته اند بعد از این روزنامه شاهد اسم من آقای فرامرز شامزاده آمد آورد چون بشما ارادت بیشتر دارم حالا بهانه گیری می کنید آقای رئیس با وقت پیش بدهید یا با یک زنگی بزنگ حرف از زند خلاصه این است که در عین حال که در دستگاه دولت بوده با کلمه می کند و آنها را می دهد حکومت حکومت چاقو کش است و این روزنامه شاهد است بدهم بخوانید من از خود نمی گویم شاهد می گوید دکتر بقائی می گوید اگر حرفی دارید باز بزرگ (فرامرز) - دکتر بقائی که اینجا نیست (آقا شامزاده مال او است حالا او اینجا نیست) رفا پیش می گویند عمل دولت می گویند من نمی دانم (مکی) - این روزنامه مال یک حزب است (خوب من هم میگویم این حزب میگوید لعنت الله علیه (فرودی) باور کردنی نیست که شاهد همچو چیزی نوشته باشد) آقا می گوید (توده ای ها را دولت تقویت می کند و حکومت هم حکومت چاقو کش است) (فرامرز) - شاهد می گوید (؟) بلی آقا تنها نیست مثلا می نویسد «فلا تمام ادارات و مسئولین می گویند در غیاب آقای دکتر مصدق برای اینکه بی نظمی پیش نیاید بهین مناسبت هر نوع امتیاز بهرج و مرج طلبان داده می شود تا از هرج و مرج خودداری کنند و هر گونه میدان عمل بی سروصدا به آنها داده می شود که خود را برای هرج و مرج های اساسی در آینده مهیا و آماده سازند» این هارا شاهد می نویسد (شوخی) - کافی است (آقا) در روزنامه اطلاعات چند روز پیش بنده دیدم و آقایان هم نمی دانم دیده اند یا نه پیروزی بود طرحی بود که یک ماده هفتی داشت آنجا نوشته بود که امریکایی ها دولت فلی را از نظر نظامی و اقتصادی و سیاسی تقویت خواهد کرد دولت فلی را اولاً اینها بشما بگویم یکی دوبار هم در این مجلس گفته بودم که من شدیداً با سیاست موازنه مخالف هستم این عقیده من است من از مدت ها پیش عقیده ام این بود که صلاح ما اینست که بیلوک غربی منقح بشویم مثل ترکیه (آشتاب زاده) آقای هلاه هم عقیده را دارند) خوب آقای هلاه با هر کس دیگر می گوید بنده با او هم عقیده هستم جنبه ای بیلوک شرقی منقح بشوید با هر کس بخواهید هم عقیده بشوید این عقیده شخصی من است امروز هم می گویم که سیاست موازنه در این دنیای کنونی حکم مرگ را دارد اگر دولت ایران این کار را بکند من ایراد

نه منظور منش دادن است می گویم اگر می خواهید بهانه بکنید منش بکنید روزنامه ها بکنید نوشته اند بعد از این روزنامه شاهد اسم من آقای فرامرز شامزاده آمد آورد چون بشما ارادت بیشتر دارم حالا بهانه گیری می کنید آقای رئیس با وقت پیش بدهید یا با یک زنگی بزنگ حرف از زند خلاصه این است که در عین حال که در دستگاه دولت بوده با کلمه می کند و آنها را می دهد حکومت حکومت چاقو کش است و این روزنامه شاهد است بدهم بخوانید من از خود نمی گویم شاهد می گوید دکتر بقائی می گوید اگر حرفی دارید باز بزرگ (فرامرز) - دکتر بقائی که اینجا نیست (آقا شامزاده مال او است حالا او اینجا نیست) رفا پیش می گویند عمل دولت می گویند من نمی دانم (مکی) - این روزنامه مال یک حزب است (خوب من هم میگویم این حزب میگوید لعنت الله علیه (فرودی) باور کردنی نیست که شاهد همچو چیزی نوشته باشد) آقا می گوید (توده ای ها را دولت تقویت می کند و حکومت هم حکومت چاقو کش است) (فرامرز) - شاهد می گوید (؟) بلی آقا تنها نیست مثلا می نویسد «فلا تمام ادارات و مسئولین می گویند در غیاب آقای دکتر مصدق برای اینکه بی نظمی پیش نیاید بهین مناسبت هر نوع امتیاز بهرج و مرج طلبان داده می شود تا از هرج و مرج خودداری کنند و هر گونه میدان عمل بی سروصدا به آنها داده می شود که خود را برای هرج و مرج های اساسی در آینده مهیا و آماده سازند» این هارا شاهد می نویسد (شوخی) - کافی است (آقا) در روزنامه اطلاعات چند روز پیش بنده دیدم و آقایان هم نمی دانم دیده اند یا نه پیروزی بود طرحی بود که یک ماده هفتی داشت آنجا نوشته بود که امریکایی ها دولت فلی را از نظر نظامی و اقتصادی و سیاسی تقویت خواهد کرد دولت فلی را اولاً اینها بشما بگویم یکی دوبار هم در این مجلس گفته بودم که من شدیداً با سیاست موازنه مخالف هستم این عقیده من است من از مدت ها پیش عقیده ام این بود که صلاح ما اینست که بیلوک غربی منقح بشویم مثل ترکیه (آشتاب زاده) آقای هلاه هم عقیده را دارند) خوب آقای هلاه با هر کس دیگر می گوید بنده با او هم عقیده هستم جنبه ای بیلوک شرقی منقح بشوید با هر کس بخواهید هم عقیده بشوید این عقیده شخصی من است امروز هم می گویم که سیاست موازنه در این دنیای کنونی حکم مرگ را دارد اگر دولت ایران این کار را بکند من ایراد

کویت است اینجا بشنید بدانید که هیچ کاری نمی توانید بکنید می رسم اصلاً به آنچه هم بکنید در این مجلس و تقویت انتظامات مملکت را ازین بگذرد

چند نفر از نمایندگان - احسن حاذقی - احسن هم نداشت

نایب رئیس - آقای حاذقی

حاذقی - من در دنباله آن سخنرانان ولی چنان امروز مسئله بسیار مهمی را همکار معترض طرح کرد من واجب میدانم که به فرمایش های یکی از آقایان نماینده گان و همکار خود در اینجا در بحث این تریبون بنام یک نماینده ملت پاسخ عرض کنم ابتدا می گویم همکاران محترم که همیشه در مسائل باید تابع منطق و عقل باشند از منابت احساسات خودداری بکنند (صعیب است) ولی اگر مردم ناراضی هستند از همین اعمال ناراضی هستند شما بایستد دولت دکتر مصدق را که کارکنان تقویت کنید من بشما اطمینان میدهم که بهیچوجه هیچ زمینه ای برای تسلط کمونیسم در ایران نخواهد بود زیرا تا آنوقت که مردم مایوس از حکومت نشوند و هیچ روزنه امیدی برای حفظ حق آنها از راه قانونی نباشد تسلیم این جریانهای برخلاف مملکت هرگز نخواهند شد من در جلسه خصوصی آن روز عرض کردم وقتی صحبت راجع بتجدید مدت اسکناس بود عرض کردم آقایان برای قانون احترام قائل بشوید ما نباید بگذاریم قانون در این مملکت متزلزل دولتهایی که مصدر کار بوده اند قانون احترام نمی گذاشته اند و بنام صلح عالی مملکت همیشه قانون را زیر پا می گذاشته اند اغراض و تمایلات طبقه متنفذ مملکت را در لباس قانون اجرا می کرده اند باین کیفیت آقایان مملکت را نمی شود اداره کرد تمام این تشنج ها تمام این ناراضی ها که در توده مردم نه حزب توده چون من حزب توده را کوچکتر از این همه تبلیغات و این همه صنعت سازها و این همه بلوفهایی که میزنند میدانم ملت ایران و مردم ایران که ناراضی هستند برای اینکه حکومت قانون را اجرا نمی کنند به مناسبت دولت نیست داشته باشد و قانون را اجرا نکنند در مملکت قانون حکومت میکند دولت باید مطیع و مجری قانون باشد آقایان محترم اگر مردم ایران پشتیبان دکتر مصدق هستند برای اینکه معتقدند که در روزی که پدانیتم دکتر مصدق یا یکی از اعضای گابینه ایشان معتقد باین هستند که میشود قانون را نقض کرد و ورطه گدازت خدرا گوا می گویم که فی الفور از پشتیبانی آن منصرف میشویم آقایان نمایندگان می کنند وقت نفت ببنده مالی مملکت صدمه میزند آن قانون را تصویب کردیم مگر آقایان محترم که با اتفاق آراء نداشتند و

قانون اجراء قانون ملی شدن صنعت نفت را تأیید کردند و آن ۹ ماده را تصویب کردند مطالبی بودند که در این مدت دولت سرشاری بملکت نماید می شود؟ البته اقدام بیک همچو سکار بزرگی مستلزم معروفیت است ولی آقایان ما در مقابل استقلال مملکت مانع از اقدام ما نیستیم با قانونیکه تصویب کردیم و بدست دولت کثیر مصدق که من او را یک دولت مقتدر می دانم این کار بزرگی بود و البته مستلزم معروفیت مستلزم ضعف امور مالی و همه اینها است ولی این وضع دوام نخواهد داشت طولی نمی کشد که دو مرتبه اوضاع مالی مملکت بجان عادی بر میگردد ما نباید باین بهانه در طرف این مدت کم یک دولتی که آمده از روی کمال وطنپرستی و علاقه بصالح مملکت این کار را کرده بخوایم از پشتیبانی او شانه خالی کنیم ما رأی داده ایم که این قانون اجرا شود ما دکتر مصدق را صالح برای این سکار تشخیص داده ایم ما هنوز این فرصت را غیر کافی میدانیم شش ماه در تاریخ سیاست مملکت یک مدت زیادی نیست برای یک همچو کار بزرگی که اثر او در تاریخ ایران این مملکت شده ما شش ماه را مدت کافی میدانیم حسابهای ایشان فرمودند که بر بوجه مملکت تحمیل شده است عرض میکنم سکه اینها نیست اولاً راجع به هاراج دستگاه نفت در حال حاضر با ابدان بدست خود نامورین و مهندسین ایرانی برای مخارج جاری و هادی آنها بر برداری میشود و عمل میکنند بنا بر این مخارج کارگران آن دستگاه به بوجه مملکت تحمیل نیست راجع به آن یازده میلیون که اشاره فرمودند ۱۵ میلیون که بقت استقلال مملکت تمام شده یکشاهی ارزش ندارد ما از یک همچو پولی بیزار بودیم ملت ایران بیزار بود (احسن) که ساله ۱۵ میلیون ایره بگیرد ولی در قیدو بند تجیر اسارت باشد و استقلال اقتصادی و سیاسی او مملکت بدست بدهد اشخاص خارجی باشد و از انبیل خودش حکومت بیاورد و بیل خود شکرت بکنند دولت انگلستان همیشه این فکر را می کرد که دولتهای ایران دست نشاند او هستند و خیال می کرد که دولت دکتر مصدق هم مثل آن دولت ها است بر از اینکه وقتی هیئت اهرامی او در ایران حاضر شد گفتند ما دیگر باید بروم ملت ایران گفت این اشتباه بزرگی است که می یزد دکتر مصدق بیل شما نیامده تا بیل شما رود پشتیبان آن مردم هستند پشتیبان

آن نمایندگان ملت هستند (صعیب است) ما این پشتیبانی را آماده که دولت دکتر مصدق بطور درخشان حاضرات کمونیسم را در مقابل این پشتیبانی را خواهد داشت و رفع این پشتیبانی را خواهد داشت آقایان محترم مسئله بزرگتر از این است که ما بریم روی مسائل کوچک و شخصی انتخاب شدن یک فرد و کبیل یا عدم انتخاب او اجرای یک تمایلات شخصی یا عدم اجرای آنها اینها مسائل کوچکی است آقایان یک مسئله ای که تاریخ مملکت شما را عوز کرده و نتایج بایی کرده که ملت ایران خودش جا کم بر مقتدرات خودش است چرا این صحبت ها را می کنید ما با طوع و رغبت پشتیبانی می کنیم میدانیم دکتر مصدق برای آن منظوری که رفت در امریکا چه بود؟ او رفت در شورای امنیت جواب بدهد بآن بازه کوپانی که ملت ایران را میخواستند معزوم بکنند که قرار داد پوسیده ای را لغو کرده است او رفت با یک بیان مؤثر بایک منطق و استدلال قوی جواب داد جواب او را دنیا قبول کرد ملت ایران در دنیا حاکم شد البته مسئله کیفیت اجرای قانون را انگلیس ها زیر بار نمیروند برای اینکه سیاست آنها در شرق نزدیک خاتمه داد برای اینکه نفت ایران آنقدر برای آنها مهم و مؤثر بود که برایشان صرف نمی کرد قبول بکنند ما هم میایستیم هم استادگی و مقاومت می کنیم ملت ایران هم تحمل سختی می کند تحمل رنج میکنند ولی حاکم بر مقتدرات خودش می ماند ایراد دیگری با آقای دکتر مصدق گرفتند که مثل اینکه جلو کمونیسم را در ایران ول کرده اند نه دکتر مصدق و نه دولت او باین اصل معتقد نیستند ولی آقایان این تشنج ها در این مملکت هست دولت باید با پشتیبانی مجلسین تشنجها را آرام کند (لحظه ای جلسه از اکثریت افتاد و همه عده کافی شد و ناطق ادامه دادند) بعضی ها می گویند ملت اینکه بعضی از همکاران شما بیرون میروند چیست؟ من مکرر خودداری کردم ولی حالا عرض می کنم ملتش این است که حرف من بعضی از گوش ها و دماغها سنگین است چون حق می گویم حرف حق تلخ است آنها طاقت شنیدن حرف های من را ندارند و همیشه حاضرند حرفهایی که با کبریزن با توافقی های قبلی که روی سیاست های خاصی اینجا طرح میشود آنها را بشنوند البته حرف حق سنگین است بگوش آزارمان می آید و در مقابل آینه ایران طوری تشکیل شود که گوشها برای شنیدن حرف حق بیشتر حاضر باشد (مده برای مذاکره کافی نبود و پس از ورود چند نفر عده کافی شد) عرض کنم همکار محترم تذکر فرمودند که از لحاظ کار نفت کار مملکت انجام یابند می کردم ما با این گونه دولت ها موافق

مجلس و هیئت بود ما هیئت نویس و هیئت نویس را می بینیم و در وقت بدبختی برای هیئت نویس و هیئت نویس و زمام اختیار هیئت نویس که در این اساس گفته است بدست مردم ایران بدهد تمام مایوس میشوند و اگر اکثریت مردم آزادانه یک اشخاص را برگزیند میباید بکنند انتخاب بکنند بکنند بکنند بکنند ما که چهل سال این مملکت را خراب کردیم شاید چهار سال آن مملکت را بیاوریم این مملکت را اصلاح بکنیم میباید بکنیم آقایان فقر و بدبختی و بیچارگی همه بجای خودش من متقدم که هیچکدام از اینها کمونیسم نیستند کمونیسم را فساد طبعه ما که مملکت میسازد بنده در دوره چهارم اینها یک اصل را که یک مورخ فرانسوی گفته بود عرض کردم که طبقه متنازه عامل انقلاب مملکت میشود حالا هم عرض میکنم من که میباید این مجلس را اصلاح بکنم میباید اینها و این مجلس را میباید منمعه هوی رهوس خود بکنند هر حرفی را که میخوانند میشوند و حرف مخالفشان را میخوانند و وقت که میخوانند بیرون میروند و مجلس را از اکثریت میاندازند یک روز در طول کار مجلس نمیگذارند که مجلس سه ساعت کار خودش را بکند و همیشه جلسه خاتمه بیافت تشریف ببرند و همیشه کار شکنی میکنند کار مفید در مملکت هست این مسئله نفت را افکار ملت ایران ب مجلس ایران تحمیل کرد خیلی ها مخالف بودند نمی نشینند حالا هم با همین حرفها و صحبت ها که صلحت این است که انتخابات حین بشود و چنان بشود نمی گذارند مجلس کار بکند بنده عرض نمی کنم که خیر صلحت این است که دکتر مصدق بماند یک انتخابات آزاد را اجرا بکنند هر کسی را ملت خواست بیاورد توی مجلس آقایان و کات مجلس اوت پاس کسی نیست حق مسلم مردم ایران است هر کسی را می خواهد انتخاب من کند الان سه ماه است که این حرفها هست من گفتم که من خیلی خوشوقت هستم مخالفین دولت نقشه ای دارند نه قدرتی ندارند نه سخاوری می توانند بکنند و نه شادمانی کرد فقط می توانند این چند جمله را از اکثریت بیندازند من هریض عینی زیادی دارم ولی چون بچند نفرت رده داده بودم عرض بقیه مطالب صرف نظر می کردم و باقی وقت را با آقای فرودی می گذراندم

حاذقی - سه دقیقه از وقت باقی مانده

نایب رئیس - آقای صدر زاده
صدر زاده - بنده در موضوع دیگری می خواستم صحبت بکنم ولی بنده سابقین که صحبت از دولت پیش آمده است بیک عرایض مختصری در این خصوص میکنم از آقایان هم تقاضای کنم توجه فرمایند که یک نفر نماینده فارس مستند اینجادر واقع از دولت می کرد بلا فاصله بنده هم که صدرزاده هستم و نماینده شیراز هستم باز دفاع از دولت آقای مصدق السلطنه می کنم ؛ آقای مصدق السلطنه بر اثر شش ماه حکومتی که در فارس داشته است یک خاطره های شیرین و فراموش نشدنی برای قاطب اهالی فارس دارند (صعیح است) ما این خاطرات را فراموش نکرده ایم و همه برای او در همه وقت احترام خواهیم گذاشت و از او جدا پشیمانی خواهیم کرد من یک حکایت ها و یک حوادثی از دوره حکومت مصدق السلطنه در فارس بخاطر دارم که اگر برای شما عرض بکنم نهایت تمجید خواهد کرد ولی برای یک مرد با شرافت و تقوی هیچ تمجید ندارد که یک چنین اعمال نیک و پسندیده ای از او سر برزند اما راجع بانخابات اگر نگرانی در مورد انتخابات هست این از دو جهت است یکی از قانون انتخابات گراه و دغدغه ای باز کرده باشد یکی از رئیس دولتی که انتخابات در زمان او واقع می شود آقایان راجع بقانون انتخابات مگر نه این است که آقای مصدق السلطنه ششماه پیش از این قانون را آوردند بمجلس که شما تصویب بکنید (کشاورز صدر - ما هم در کمیسیون اصلاح کرده ایم) آخر این قصور از خودتان است چه ربطی بدولت دارد شما قوانینی را که دولت می آورد و راه را می خواهد مسدود بکند برخلاف و هر ولتی که می خواهد دخالت بکند شما خودتان مخالفت می کنید دیگر چرا این دولت را نلامت می کنید اما از حیث شخصیت خود مصدق السلطنه فرمایید به بینم آقای مصدق السلطنه در دست که آدمی را از صندوق بیرون بیآورند غیر مصدق السلطنه چنین مردی نیست و هرگز نخواهد گذاشت که دیگران دخالت در صندوق بکنند مگر این که خدای نخواسته بخواهیم بگوئیم که انتخابات آزاد را ما دوست نداریم والا این چه حرفی است که شما میزنید ؛ اما راجع به بارزه با کمیونسیم آقا بنده یک وقتی می خواستم در این باب صحبت بکنم ولی حالا ناچار هستم که این صحبت را بکنم در امتثال اسلامها شایع است که یک کسی رفت نزد حضرت پیغمبر که فرزند من را نصیحت کن که خرما نخورد فرمود امروز من این نصیحت را نمی کنم چون

خودم خرما خورده ام حالا آقایان اشخاصی که خودشان تقاضای زیاد از خود دارند که مالها و ثروت های زیادی از راه های غیر مشروع اندوخته اند به نصیحت های آن ها می خواهند مردم کرسنگی را تحمل کنند ؛ این هیچ نیست مگر بگذارند یک اشخاصی مثل مصدق - السلطنه که نقطه ضعف در زندگیشان ندارند این کار را بکنند و بتوانند این اصلاحات را بکنند (صعیح است) اشخاصی که دارای فساد هستند اشخاصی که نقاط ضعف دارند آن ها نمی توانند جلوی این مقصد ها را بگیرند اشتباه نکنید آقایان بگذارید یک مرد صالحی بماند ناز از این خطرات و مقامات جلو گیری بکند و اما راجع به این تذکراتی که جناب آقای جمال امامی و سایر مخالفین دولت بیان می کنند البته یک کسانی که اعمالشان بضرر مملکت است باید گفته شود ولی صحنه سازی نباشد که ما از آن گفتن ها زبان بیشتری نبریم این جلسات سری که طبق قانون اساسی برای مجلس شورای ملی هست برای چه موقعی است برای این جور مواقع است یک مطالبی هست که باید گفته بشود و در اطرافش بحث بشود تصمیم گرفته بشود ولی در عین حال صلاح هم نیست که در مجالس سر برزند اما راجع بانخابات اگر نگرانی در مورد انتخابات هست این از دو جهت است یکی از قانون انتخابات گراه و دغدغه ای باز کرده باشد یکی از رئیس دولتی که انتخابات در زمان او واقع می شود آقایان راجع بقانون انتخابات مگر نه این است که آقای مصدق السلطنه ششماه پیش از این قانون را آوردند بمجلس که شما تصویب بکنید (کشاورز صدر - ما هم در کمیسیون اصلاح کرده ایم) آخر این قصور از خودتان است چه ربطی بدولت دارد شما قوانینی را که دولت می آورد و راه را می خواهد مسدود بکند برخلاف و هر ولتی که می خواهد دخالت بکند شما خودتان مخالفت می کنید دیگر چرا این دولت را نلامت می کنید اما از حیث شخصیت خود مصدق السلطنه فرمایید به بینم آقای مصدق السلطنه در دست که آدمی را از صندوق بیرون بیآورند غیر مصدق السلطنه چنین مردی نیست و هرگز نخواهد گذاشت که دیگران دخالت در صندوق بکنند مگر این که خدای نخواسته بخواهیم بگوئیم که انتخابات آزاد را ما دوست نداریم والا این چه حرفی است که شما میزنید ؛ اما راجع به بارزه با کمیونسیم آقا بنده یک وقتی می خواستم در این باب صحبت بکنم ولی حالا ناچار هستم که این صحبت را بکنم در امتثال اسلامها شایع است که یک کسی رفت نزد حضرت پیغمبر که فرزند من را نصیحت کن که خرما نخورد فرمود امروز من این نصیحت را نمی کنم چون

اینجا تذکره در جناب آقای دکتر معظمی استند ما میکنم توجه کنید (در ماده اول) یکی نوع شرکت است که در این اساسنامه تصریح بیان نشده آقایان میدانند که در قانون تجارت وقت قسم شرکت از قبیل سهامی تضامنی و مختلط و غیره موجود است و تعیین نوع شرکت از نظر کسانی که با این شرکت طرف داد و ستد می شوند و میزان و نحوه مسئولیت شرکت در برابر آن ها لازم است خاصه یک چنین شرکت بزرگی که با تمام دنیا سروکار پیدا خواهد کرد و ناگزیر است که در مقابل مشتری های خود تعهداتی نماید و با مؤسسات تجارنی دیگر طرف داد و ستد باشد لازم است که وضعیت خود را از لحاظ نوع شرکت تصریح کند در ماده دوم راجع به سرمایه شرکت است تمام کسانی که با یک شرکت سروکار دارند اول سؤالی که از خود میکنند این است که سرمایه این شرکت چقدر است و آنچه حد متبوند با او معامد و اعتبارات بنده و بگردد - هر چند که در ماده ۲ سرمایه شرکت تجدید و تعریف شده ولی تقویم نگردیده است و بر فرض که در این ساعت تقویم آن ممکن نباشد لازم است یک توجه نمایند این راهم باید انصاف داد که اعضاء محترم هم مشغول مختلط و اعضاء محترم کمیسیون نفت در تنظیم این اساسنامه دقت فراوان مبذول کرده اند و ایرادی که یکی از همکاران محترم فرمودند باین اساسنامه مزبور با قانون تجارت وفق نمی دهد بنظر من وارد نیست زیرا که قانون تجارت ما در بیست سال پیش تنظیم شده که لابد از ماخذ اروپائی چندین سال قبل از آن اقتباس گردیده و در طی این سال های اخیر در همه چیز بخصوص در اقتصاد تحقیقات بیشتر و نتایج تازه تری شده که طبیعتاً بیایست اداره شرکت نفت ملی ما هم از آن استفاده نمایند و مقررات و سازمان و تشکیلات آن را بر روی جدیدترین مبانی علمی و فنی استوار سازیم - نکته دیگر این است که این اساسنامه را خود مجلس شورای ملی تصویب می کند و آثار قانونی آن مثل خود قانون تجارت خواهد بود و بنا بر این اگر ترتیب از آن در جمیع مواد نداشته باشد مطلقاً مانعی نخواهد داشت ولی البته از اصول کلی و علمی نباید انحراف داشته باشد و از حسن اتفاق در تنظیم این اساسنامه کسانی وجود داشته اند که سابق علمی و عملی ایشان در این قبیل موارد مورد احترام همه ما خواهد میباشد - و اما نکاتی که بنظر من می رسد مستند است و سوابق چندین ساله قضائی بهم اجازه میدهد که اظهار عقیده و نظر کنم و انشاء الله ضمن پیشنهادات ما در شور دوم اگر اجازه دهند در کمیسیون حاضر می شوم و با اعضاء محترم کمیسیون مذاکره میکنم ولی چند نکته کلی را لازم میدانم که در

معتمد کمین ایشان از ادوات خاصی دارم سابقه نمایندگی در بین مجلس پیش از من دارم می فرمودند همیشه ما برای آخر دوره چون افکار متوجه آتیه است و مبارزه انتخاباتی شروع می شود کارها با سرعت از مجلس نمیکند ولی من تمجید می کنم نمایندگان در دوره آتیه برای هر فردی یک مطلبی حتی و قطعی نیست در صورتی که نمایندگان او در دوره حال مسلم و قطعی است و سزاوار نیست که در این فرصت موجود و مسلم برای اصلاح مردم قدمی برنداریم - به عقیده اینکه در دوره بعد وکیل می شوم و خدمت می پردازیم (کشاورز صدر - وقتی هم که بنده داده اید رعایت فرمایید) اول بچگونگی از ادما بنده بنفشه باید بنده مطالب خود مرا بگویم اگر وقتی رسید به آقا می دمم بهر حال دو قانون بضر خیل نامطلوبی در مجلس جریان یافت یکی قانون مسلولین و دیگر قانون شهرداری ها که از مجلس سن آمد. در لایحه مسلولین یک چهار درصدی تعیین کردند برای مسلولین وزارت کار گفت که آقا کم است یک درصد دیگر هم معین بکنید این هم اشتباه نشود یک درجه از کار کم نیست معادل او کار فرما می دهد اول آمدند گفتند این کم است زیاد تر بدهید رفت بکمیسیون کار که این مبلغ برای مسلولین کم است و همین طرد ماند آقا شش ماهه بین مقدار کم را هم که تعیین می کنند تصویب بکنید مردم را مأیوس نکنید باقیش را هم صوب بکنید بنظر عقیده من اگر قانونی را بآن معتقد نمی باشم و صاف ساده آن را کنیم به مراتب بهتر از این است که آنرا در بونه فراموشی بگذاریم که در خارج حمل بر بیلافتگی ما بنمایند - از این مسئله غافل نباید شد که با تصویب بک قانون و اجراء آن چطور ممکن است اصلاح مهمی در کشور بوجود آید - در دوره ۱۹ بعنوان تاسیس دانشکده ها قوانینی تصویب فرمودند دانشکده ها در خراسان و اصفهان و شیراز بوجود آید برای مراجعه همکاران محترم به مقام ریاست نعت وزیر رسانیدم و ایشان با نهایت خوشوقتی و مسرت تلقی فرموده و بجانب آقای فرمان برگذار کردند و ایشان هم به مگر فتاری که داشتند آنرا مورد مطالعه قرار داده و پیشنهاد دهنده را برای اداه توضیح دعوت کردند و ایشان هم پیشنهاد مزبور را میند دانستند و در صدد عملی ساختن آن برآمدند - آقای مهندس آگاه نسخ پیشنهاد خود را اکنون برای مطالعه نمایندگان محترم فرستادند که تقدیم میشود و حاضرند با تمام نمایندگان مجلس و مغیرین جراید تماس بگیرند و توضیح

موق العاده ای تعیین فرمایند که در آن جلسات و دور از آن گروه مطالب دیگر نقطه و قوت باین قوانین رسیدگی و تصویب کنیم و یک آثار فرهنگی عم از این دوره باقی بگذاریم (توجه زاده - قانون نظام وظیفه را هم بفرمایید) **نایب رئیس -** آقای صدرزاده وقت شام تمام شد. **صدرزاده -** بنده استدعا می کنم در دقیقه دیگر ببنده اجازه بفرمایید که مختصری مانده تمام بکنم. **نایب رئیس -** زود تر تمام بفرمایید. **صدر زاده -** عرض دیگر من راجع بنظریات و افکار و پیشنهادات دانشمندان کشور است - در این مملکت غالب افراد دانشمند و تحصیل کرده بک نظریات و طرحها و پیشنهاداتی در اصلاح بعضی از امور اجتماعی و فرهنگی دارند که کمتر قدر و قیمتی برای آن ها قائل می شوند به همین مناسبت این باب یعنی اظهار نظر آراها دانشمندان و مصلحین مسدود می شود و بهترین مشوق آنها این است که به نظریات آنها توجه و اعتنا کنند. چندی قبل آقای دکتر بازارکاد که سالها عمر خود را در تعلیم و تربیت صرف کرده پیشنهادی برای اصلاح برنامه فرهنگی طبع و منتشر ساختند و بوزارت فرهنگ تقدیم داشتند من از وزارت فرهنگ سؤال می کنم که روی این پیشنهاد چه نظری اتخاذ فرمودند ؟ مگر همه سوال ها برای بازخواست از فرماندار و رئیس دارائی و زاندار می باید باشد یا مقدمه برای صحنه سازی ؟ بگذارید یک نفر برای اولین مرتبه بک سؤالی در این زمینه مطرح کند - یک نفر دیگر بنام آقای مهندس عطاء آگاه پیشنهادی تهیه کرده که بموجب آن میتوان یک سلسله خدمات مهمی از قبیل ساختن خانه برای کلیه کارمندان دولت و بالا بردن سطح زندگی آنها و بکارگماشتن هزاران بیکار انجام داد بدون اینکه دیناری بودجه مملکت تحویل شود من طرح او را در موقعی که می خواستند با همکارا بروند بنظر جناب آقای نعت وزیر رسانیدم و ایشان با نهایت خوشوقتی و مسرت تلقی فرموده و بجانب آقای فرمان برگذار کردند و ایشان هم به مگر فتاری که داشتند آنرا مورد مطالعه قرار داده و پیشنهاد دهنده را برای اداه توضیح دعوت کردند و ایشان هم پیشنهاد مزبور را میند دانستند و در صدد عملی ساختن آن برآمدند - آقای مهندس آگاه نسخ پیشنهاد خود را اکنون برای مطالعه نمایندگان محترم فرستادند که تقدیم میشود و حاضرند با تمام نمایندگان مجلس و مغیرین جراید تماس بگیرند و توضیح

پیشنهاد خود را بدهند ما باید کسانی که دارای این نوع افکار هستند و وقت شود و صرف می کنند که راهی برای بهبود وضع اجتماعی بدست آورند بدون اینکه وکیل یا ووزیر یا صاحب مقامات و مناصب عالیه دولتی باشند تقدیر و تشویق نمایم ناظر بر آن هم زیاد و خورد خورد مملکت رو بترقی برود - خدا شاهد است که اگر ما باین افکار احترام بگذاریم خواهد دید که صنایع نظریات ما مشغول باننتشار افکار این اشخاص خواهد شد و دیگر برای دشنام محلی نخواهد ماند - ولی انوس که بعضی مرا ملات می کنند که چرا در یک چنین موقعی باین افکار می پردازیم - در صورتیکه معتقد تنها این فکرها است که ممکن است ما را از گرفتاری های کنونی نجات دهد و هر موقع و زمان هم وقت مناسب برای آن خواهد بود **(۳- بقیه مذاکره در شورای اول)** **گزارش کمیسیون نفت راجع با اساسنامه شرکت ملی نفت ایران)** **نایب رئیس -** مجلس واره دستور میشود اساسنامه شرکت ملی نفت ایران مطرح است در دنبال جلسه گذشته نوبت صحبت با آقای فرهودی است بفرمایید **فرهودی -** خدا رحمت کند مرحوم مظفرالدین شاه را بنده از یک شاهد عینی شنیدم که مرحوم مظفرالدین شاه وقتی مجلس اول را افتتاح کرد در این عبارت کلستان بود در عبارت کلستان مجلس اول را که خواست افتتاح بکند گفت که سالها بود آرزو داشتم یک چنین روزی را به بینم خدا را شکر که نمرود و بدیم (چند نفر از نمایندگان - خدایا بامر زرش) حالا بنده هم تصور میکنم که همه ما آرزو داشتیم که روزی ببینیم اساسنامه ای برای شرکت نفت ایران وضع می کنیم (صعیح است) و در این باب (صعیح است) و خدا را شکر که خدایم ما را توفیق داد و هم عمر داد که در یک مجرای امر مهمی شرکت می کنیم (صعیح است) و در خیال می کنم که این یکی از افتخارات ما باشد و البته مساعی و زحمات کلیه کسانی که در این توفیق شریک بوده اند و ما را باین مرحله رسانیده اند و یکیش هم خود جناب آقای جمال امامی هستند مساعی همه آنها مشکور ملت ایران خواهد بود اما راجع به خود اساسنامه که بنده البته کمال موافقت دارم بک مسائلی بنظرم رسیده که جنبه استقامتی دارد چون در کمیسیون نفت نبودم بک اشکالاتی بنظرم رسیده آن را عرض می کنم و امیدوارم توضیحات آقای مقبر محترم رفع اشکالات بنده را بکند بک اشکار اصلی بنده این است که وقتی می گوئیم شرکت خود لفظ شرکت حاکی از کثرت و تعدد است شرکت عدد را بغاظر می آورد یکی از ریاضیون قدیم عدد را

اینطور تعریف کرده است که عدد حله آن است گرد آمدن اربابها پس بک عدد نیست زیرا که جمله نیست شرکت هم وقتی ما می گوئیم جمله است و شرکت در ضمن ما میاید یعنی همه های شرکت باید باشند تا شرکت تشکیل شود در این اساسنامه بنده آنچه دقت کردم شریکی ندیدم و اساساً روحی هم از شرکت در این اساسنامه بنده ندیدم وقتی که ما می خواهم اساسنامه ای برای یک شرکت بنویسیم بک اصولی را باید رعایت بکنیم بهترین اصول هم اصول قانونی است بک قانون تجارت و قانون شرکت ها در سال ۱۳۱۱ گویا در هم مادر آبان ۱۳۳۰ هستیم در آنجا شرکت آبان ۱۳۱۱ تصویب رسیده و اتفاقاً حالا هم مادر آبان ۱۳۳۰ هستیم در آنجا شرکت های تجارنی را تصویب کرده و انواعی هم برایش ذکر کرده در ماده ۲۰ آن قانون نوشته است کشر کت های تجارنی را بر قسم است شرکت سهامی شرکت با مسئولیت محدود شرکت تضامنی شرکت مختلط غیرسهامی شرکت مختلط سهامی شرکت نسبی شرکت تعاونی تولید و مصرف بند هم در مواد ۲۱ و ۲۲ و چند ماده بعد تعریف شرکت سهامی را کرده است در ماده ۹۴ تعریف شرکت با مسئولیت محدود را کرده در ماده ۱۱۶ تعریف شرکت تضامی را کرده در ماده ۱۴۱ تعریف شرکت مختلط غیرسهامی را کرده در ماده ۱۶۲ تعریف شرکت مختلط سهامی را کرده در ماده ۱۸۲ شرکت نسبی را تعریف کرده است در ماده ۱۹۰ شرکت تعاونی را تعریف کرده است بنده این اساسنامه را که ممکن بود بگوئیم اساسنامه سازمان تعدادی بصورت البته این لازم نبود منطبق با این اصول شرکت بشود اما چون بعنوان اساسنامه شرکت ملی نفت ایران است این قطعاً لازم است با اصول شرکتی که برای تجارنی تطبیق بکند و یک چیز خاصی نباشد حال ممکن است بگوئید که اگر ما می آمدیم و عنوان شرکت واقعی باین میدادیم آنوقت یک کسی پیدا میشد و میگفت ما با دولت ایران می خواهیم شریک بشویم بنظر بنده این نفس وقتی بیک کار دیگری وارد شده است خود قانونگذار رفع کرده است بک موقعی هم می خواستند بانک ملی تأسیس بکنند آن را هم اول بصورت شرکت سهامی تأسیس کردند بنده گفتند خوب در بانک ملی که نمی شود کس دیگری شریک باشد همه اش باید دست دولت باشد در قانون بانک ملی باین ترتیب این هوب راز رفع کردند که هم صورت شرکتی دادند بانک ملی و هم عملاً شرکت در کار نباورده و باینصورت نوشتند در ماده اول قانون اساسنامه بانک ملی مصوبه مرداد ۱۳۱۷ نوشته اند که بانک ملی ایران که بموجب قانون ۱۳۱۴ در دیهشت تشکیل شده است بکگاهی است بصورت شرکت سهامی و آن وقت در ماده دیگرش نوشته اند که تمام هم این بانک متعلق است بدولت بنا بر این بانک ملی هم عملاً بک مؤسسه ای است متعلق به دولت و کس دیگر شریکش نیست اما در لایس بک شرکت سهامی دارد انجام

که اجناس وارده باشد... فروخته و با واگذار شود... تبصره - شرکت موظف است برای تهیه وسائل صنعتی یا مواد مصرفی خود با توجه به رفاهیت و ارزش نسبت به کالا های مشابه داخلی حق تقدم قائل شود

۳- سایر تالیفات فنی از جمله حقوق کفر کپی و هر نوع مالیات و عوارض بدولت و ادارات محلی و شهرداریها معاف خواهند بود

۴- شرکت می تواند قسمتی از حقوق کارمندان خارجی را که لازم دانسد بدون مراعات مقررات ارزی ملکیتی بازارهای حاصله از فروش فراورده های خود بپردازد... دولت باشد بر حسب پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب شورای عالی اعم از دایر و سایر مجانباً بشرکت واگذار خواهد شد

۵- شرکت می تواند با تعویب موافقت قبلی دولت اقدام ساختن هر خط آهن و هر بندر جدیدی بنماید و نیز می تواند با تعویب اجازه دولت ارتباط تلفنی و تلگرافی با سیم برسیم و هواپیماهای خود را توسعه دهد

۶- هر گاه دولت در حوزه عملیات شرکت قراردادی برای بکار انداختن سایر معادن منقذ نماید مقیدین قید خواهد بود که عملیات صاحب قرارداد بوسیله شرکت سازنی وارد سازد

۷- شرکت مکلف است منطقه ای را که برای ساختن خانه و کار کین و بناهای دیگر خطرناک است در هر موقع تعیین کند تا دولت بتواند اهالی را مسبق و از سکونت در آن محل منع نماید و همچنین مکلف است نسبت به خریداری این قبیل املاک از مالک یا اجاره آن یا پرداخت خسارت مالک بهر ترتیبی که مقتضی باشد اقدام نماید

است و کسانی که در این کار ضربت کرده اند در پیشگاه ملت ایران حال و آینده اش و خانواده اش مورد احترام است بنده فخر می کنم که مثلاً آقای مکی که الان اینجا مخیر هستند و حقیقه هر کدام آقایان بنوبه خودشان زحمات این مرد شریف را تقصیر کرده اند بنده هم در سهم خود می خواهم این تقصیر را کرده باشم برای اینکه همه ما شاهدان کاری ایشان در موضوع خلع بد بوده ایم و ایشان واقفاً از خود گذشتگی کردند و فداکاری کردند و ملت ایران زحمات آقای مکی را هرگز فراموش نخواهد کرد این عرضی هم که بنده می کنم بغضای لایزال بهیچوجه برای ستایش از آقای مکی نیست بلکه می خواهم این عرض را بکنم که دیگران هم تشویق شوند و مثل ایشان فدا کاری کنند یک فدا کاری که برای ملت ایران این اندازه ارزش داشته است آقای حافظی امروز از همه روزها بهتر حرف زد برای اینکه یادداشتی نکرده بودند و یک قدری هم تحت تاثیر احساسات واقع شدند ما باید همه دست بدست هم بدهیم و این کار نفت را تمام کنیم (صیحیح است) بنظر بنده این وظیفه است که ما نمایندگان داریم هم اعتقاد اینست که این افتخار برای خانواده های ما در آینده خواهد بود که ما مردمی بودیم که فدا کاری کردیم و توانستیم یک کشوری را از بدبختی خلاص کنیم مگر آقایان ما فراموش مان شده است که چه بدبختی هائی بوسیله این شرکت برای ملت ما ایجاد شده بود این مردم گرسنه و فقیر و بیچاره که می بینیم تمام در نتیجه این عملیات بوده است والا ملت زحمتکش و صاحب دین و ایمان ایرانی که اینقدر فداکاری می کند نباید روزگارش با اینجا بسکشد اگر الا ما یک وضعیت ناخوردی برآیدان پیدا شده است هر روز هر کدام از آقایان اینجا صحبت می کنند از این کار توده پیدا شده و یک یا ناتنا مطلوبی پیدا شده است بنده عقیده شخصی من اینست که بنام مخالفان اجازه خواستم بجهت یک تذکری بود که یادداشت کرده بودم در ماده اول که مطالعه کرده بودم این جاسوسی از استخدام مستخدمین خارجی برده بودند در چندجا که بنده این جا یادداشت کردم و علامت گذاشتم یکی در قسمت قرارداد استخدامی یا مقاطعه کاری با اشخاص و مؤسسات داخلی و خارجی

۸- شرکت می تواند با تعویب موافقت قبلی دولت اقدام ساختن هر خط آهن و هر بندر جدیدی بنماید و نیز می تواند با تعویب اجازه دولت ارتباط تلفنی و تلگرافی با سیم برسیم و هواپیماهای خود را توسعه دهد

فدا هم رفیع می شود - برای خاطر این که وضع شرکت ملی نفت طوری است که اگر بیاری خدا شروع بهره برداری کنی می توانیم ما قطعاً این نوائسی که داریم همه را رفع کنیم و من این استنباط خودم احساسات خودم را عرض می کنم که ما در اینکار موفقیت تام و تمام داریم و دکتر مسدوق در اینجا موفق می شود برای این که یک مردی است که از روی صفای قلب برای خدمت بکشور قیام کرده است و تاکنون هم هر جا در هر قدمی برداشته توفیق پیدا کرده و بندهم توفیق پیدا خواهد کرد - و این افکاری که این چندروزه پیدا شده است بنده عقیده ام اینست که این افکار افکار است که ما باید بشنویم ولی قلباً باید مطمئن باشیم که موفقیت با ما است ما نباید وحشت کنیم که دو روز دولتی یا یک دستگاه هائی فایده نا ساعدیا نشان داده اند مگر ما روی قیانه اشخاص و دولتها این قدمها را بر داشتیم ؟ ما روی اطمینان بحق و عدالتی که خودمان معتقدیم قدم هستیم را بر داشتیم و بسیاری خدا توفیق هم پیدا کردیم (صیحیح است) مرحله خلع بد را عملی کردیم قطعاً می توانیم مرحله فروش و حمل و نقل و اکتشاف و بهره راحم توفیق پیدا بکنیم

این عقیده شخصی بنده است که هیچ وقت متزلزل نشده است و نخواهد شد و عقیده ام اینست و امیدوارم سکه سایر آقایان هم مثل بنده فکر بکنند زیرا بالاخره طوری نیست که در دنیا متاع ما خریداری نداشته باشد آنها احتیاج دارند که نفت ما را بخرند و ما را بخرند آنها باید با ما تماس داشته باشند و با ما معامله کنند با ما ارتباط داشته باشند بگماده اول بطریقی که تدوین شده ایشان تقریباً مخالفتی نفرمودند ولی از آنجائی که هر چه بیشتر راجع باین قانون صحبت شود عقیده تر خواهد بود و در آتی نقایس آن بهتر رفع خواهد شد بدینجهه که آقایان نمایندگان در این موضوع صحبت بکنند که باید بصورتی در بناید که مطلوب همه باشد بلام یک مطلبی که آقای ملک فرمودند جواب عرض می کنم و البته یک مواردی است که راجع بکلیات قانون است یادداشت کرده ام و عرض می کنم خواهم رساند و چنانچه معمول مجلس است و از قدیم هم معمول بوده در ماده اول هم می شود در کلیات قانون صحبت کرد (صیحیح است) جناب آقای ملک اشکالی راجع به استخدام مستخدمین خارجی فرمودند و فرمودند که بهتر است که استخدام آنها را با اجازه مجلس فرار بدهیم

شورای ملی باشد و این موضوع در قانون اساسی قید شده است و تاکنون هم روی ما این بوده - بنده آنچه که می فهمم اینست این نکته را بنده خواهش می کنم در موقع شوروم که لایحه در کمیسیون بحث میشود جناب آقای مکی هم یادداشت کنند مورد تفتیش باشد که ما یک قوانینی که در مجلس می گذرانیم توانیم هادی نیواند ناقض قانون اساسی باشد آنچه که بنده در این ادواری که در مجلس بوده دیده ام این است که همیشه برای مستخدمین خارجی باید دولت لایحه تهیه بکند و با اطلاع مجلس باشد طبق قانون اساسی و در آن لایحه ملیت و حقوق و مدت استخدامش را باید مجلس تصویب کند این نکته را در نظر بگیرید که اگر چنانچه یک اسامه و یک قانونی می گذرانیم ناقض آن قسمت قانون اساسی نباشد (صیحیح است) بنده این تذکرها می خواستم عرض کرده باشم که مورد توجه آقایان باشد و از خدا می خواهم با توفیق بدهد که بتوانیم این اسامه و این قانون را بگذرانیم و برای کشور هم انشاء الله مفید واقع شود (نماینده کان - انشاء الله - صیحیح است)

نایب رئیس - آقای نبوی - همانطوری که قبلاً عرض کردم تمام سعی و کوشش ما باید این باشد که این شرکت را بهترین صورتی تشکیل بدهیم که مملکت و افراد مالز آن استفاده بکنند خوشبختانه جناب آقای ملک هم این نظر را تأیید فرمودند و با ماده اول بطریقی که تدوین شده ایشان تقریباً مخالفتی نفرمودند ولی از آنجائی که هر چه بیشتر راجع باین قانون صحبت شود عقیده تر خواهد بود و در آتی نقایس آن بهتر رفع خواهد شد بدینجهه که آقایان نمایندگان در این موضوع صحبت بکنند که باید بصورتی در بناید که مطلوب همه باشد بلام یک مطلبی که آقای ملک فرمودند جواب عرض می کنم و البته یک مواردی است که راجع بکلیات قانون است یادداشت کرده ام و عرض می کنم خواهم رساند و چنانچه معمول مجلس است و از قدیم هم معمول بوده در ماده اول هم می شود در کلیات قانون صحبت کرد (صیحیح است) جناب آقای ملک اشکالی راجع به استخدام مستخدمین خارجی فرمودند و فرمودند که بهتر است که استخدام آنها را با اجازه مجلس فرار بدهیم

شورای ملی باشد و این موضوع در قانون اساسی قید شده است و تاکنون هم روی ما این بوده - بنده آنچه که می فهمم اینست این نکته را بنده خواهش می کنم در موقع شوروم که لایحه در کمیسیون بحث میشود جناب آقای مکی هم یادداشت کنند مورد تفتیش باشد که ما یک قوانینی که در مجلس می گذرانیم توانیم هادی نیواند ناقض قانون اساسی باشد آنچه که بنده در این ادواری که در مجلس بوده دیده ام این است که همیشه برای مستخدمین خارجی باید دولت لایحه تهیه بکند و با اطلاع مجلس باشد طبق قانون اساسی و در آن لایحه ملیت و حقوق و مدت استخدامش را باید مجلس تصویب کند این نکته را در نظر بگیرید که اگر چنانچه یک اسامه و یک قانونی می گذرانیم ناقض آن قسمت قانون اساسی نباشد (صیحیح است) بنده این تذکرها می خواستم عرض کرده باشم که مورد توجه آقایان باشد و از خدا می خواهم با توفیق بدهد که بتوانیم این اسامه و این قانون را بگذرانیم و برای کشور هم انشاء الله مفید واقع شود (نماینده کان - انشاء الله - صیحیح است)

نایب رئیس - آقای نبوی - همانطوری که قبلاً عرض کردم تمام سعی و کوشش ما باید این باشد که این شرکت را بهترین صورتی تشکیل بدهیم که مملکت و افراد مالز آن استفاده بکنند خوشبختانه جناب آقای ملک هم این نظر را تأیید فرمودند و با ماده اول بطریقی که تدوین شده ایشان تقریباً مخالفتی نفرمودند ولی از آنجائی که هر چه بیشتر راجع باین قانون صحبت شود عقیده تر خواهد بود و در آتی نقایس آن بهتر رفع خواهد شد بدینجهه که آقایان نمایندگان در این موضوع صحبت بکنند که باید بصورتی در بناید که مطلوب همه باشد بلام یک مطلبی که آقای ملک فرمودند جواب عرض می کنم و البته یک مواردی است که راجع بکلیات قانون است یادداشت کرده ام و عرض می کنم خواهم رساند و چنانچه معمول مجلس است و از قدیم هم معمول بوده در ماده اول هم می شود در کلیات قانون صحبت کرد (صیحیح است) جناب آقای ملک اشکالی راجع به استخدام مستخدمین خارجی فرمودند و فرمودند که بهتر است که استخدام آنها را با اجازه مجلس فرار بدهیم

شورای ملی باشد و این موضوع در قانون اساسی قید شده است و تاکنون هم روی ما این بوده - بنده آنچه که می فهمم اینست این نکته را بنده خواهش می کنم در موقع شوروم که لایحه در کمیسیون بحث میشود جناب آقای مکی هم یادداشت کنند مورد تفتیش باشد که ما یک قوانینی که در مجلس می گذرانیم توانیم هادی نیواند ناقض قانون اساسی باشد آنچه که بنده در این ادواری که در مجلس بوده دیده ام این است که همیشه برای مستخدمین خارجی باید دولت لایحه تهیه بکند و با اطلاع مجلس باشد طبق قانون اساسی و در آن لایحه ملیت و حقوق و مدت استخدامش را باید مجلس تصویب کند این نکته را در نظر بگیرید که اگر چنانچه یک اسامه و یک قانونی می گذرانیم ناقض آن قسمت قانون اساسی نباشد (صیحیح است) بنده این تذکرها می خواستم عرض کرده باشم که مورد توجه آقایان باشد و از خدا می خواهم با توفیق بدهد که بتوانیم این اسامه و این قانون را بگذرانیم و برای کشور هم انشاء الله مفید واقع شود (نماینده کان - انشاء الله - صیحیح است)

نایب رئیس - آقای نبوی - همانطوری که قبلاً عرض کردم تمام سعی و کوشش ما باید این باشد که این شرکت را بهترین صورتی تشکیل بدهیم که مملکت و افراد مالز آن استفاده بکنند خوشبختانه جناب آقای ملک هم این نظر را تأیید فرمودند و با ماده اول بطریقی که تدوین شده ایشان تقریباً مخالفتی نفرمودند ولی از آنجائی که هر چه بیشتر راجع باین قانون صحبت شود عقیده تر خواهد بود و در آتی نقایس آن بهتر رفع خواهد شد بدینجهه که آقایان نمایندگان در این موضوع صحبت بکنند که باید بصورتی در بناید که مطلوب همه باشد بلام یک مطلبی که آقای ملک فرمودند جواب عرض می کنم و البته یک مواردی است که راجع بکلیات قانون است یادداشت کرده ام و عرض می کنم خواهم رساند و چنانچه معمول مجلس است و از قدیم هم معمول بوده در ماده اول هم می شود در کلیات قانون صحبت کرد (صیحیح است) جناب آقای ملک اشکالی راجع به استخدام مستخدمین خارجی فرمودند و فرمودند که بهتر است که استخدام آنها را با اجازه مجلس فرار بدهیم

شورای ملی باشد و این موضوع در قانون اساسی قید شده است و تاکنون هم روی ما این بوده - بنده آنچه که می فهمم اینست این نکته را بنده خواهش می کنم در موقع شوروم که لایحه در کمیسیون بحث میشود جناب آقای مکی هم یادداشت کنند مورد تفتیش باشد که ما یک قوانینی که در مجلس می گذرانیم توانیم هادی نیواند ناقض قانون اساسی باشد آنچه که بنده در این ادواری که در مجلس بوده دیده ام این است که همیشه برای مستخدمین خارجی باید دولت لایحه تهیه بکند و با اطلاع مجلس باشد طبق قانون اساسی و در آن لایحه ملیت و حقوق و مدت استخدامش را باید مجلس تصویب کند این نکته را در نظر بگیرید که اگر چنانچه یک اسامه و یک قانونی می گذرانیم ناقض آن قسمت قانون اساسی نباشد (صیحیح است) بنده این تذکرها می خواستم عرض کرده باشم که مورد توجه آقایان باشد و از خدا می خواهم با توفیق بدهد که بتوانیم این اسامه و این قانون را بگذرانیم و برای کشور هم انشاء الله مفید واقع شود (نماینده کان - انشاء الله - صیحیح است)

نایب رئیس - آقای نبوی - همانطوری که قبلاً عرض کردم تمام سعی و کوشش ما باید این باشد که این شرکت را بهترین صورتی تشکیل بدهیم که مملکت و افراد مالز آن استفاده بکنند خوشبختانه جناب آقای ملک هم این نظر را تأیید فرمودند و با ماده اول بطریقی که تدوین شده ایشان تقریباً مخالفتی نفرمودند ولی از آنجائی که هر چه بیشتر راجع باین قانون صحبت شود عقیده تر خواهد بود و در آتی نقایس آن بهتر رفع خواهد شد بدینجهه که آقایان نمایندگان در این موضوع صحبت بکنند که باید بصورتی در بناید که مطلوب همه باشد بلام یک مطلبی که آقای ملک فرمودند جواب عرض می کنم و البته یک مواردی است که راجع بکلیات قانون است یادداشت کرده ام و عرض می کنم خواهم رساند و چنانچه معمول مجلس است و از قدیم هم معمول بوده در ماده اول هم می شود در کلیات قانون صحبت کرد (صیحیح است) جناب آقای ملک اشکالی راجع به استخدام مستخدمین خارجی فرمودند و فرمودند که بهتر است که استخدام آنها را با اجازه مجلس فرار بدهیم

يك شركت استخدامی نشود - مؤسسات ما را همه آقایان بشوی می دانید صرفاً برای این ایجاد شده که با اختصاصی حقوق بدهند این وزارتخانه ها، بنگاهها، شرکت ها، متأسفانه باین صورت در آمده روزی که تا در اینجا قانون سازمان برنامه را میگردانیم برای چه بود؟ همه آقایان که در تصویب آن قانون شرکت داشتند الان هم بعد از تشریف دارند برای این بود که يك مؤسسه کوچک درست کنیم که از تشریفات برکنار باشد و قانون محاسبات عمومی هم شاملش نباشد و بتواند يك کارهایی برای مملکت بکند - چند ماه نگذشت که ملاحظه فرمودید بچه صورت درآمد چندین هزار نفر از وزارتخانه ها و ادارات مختلف رفتند آن جا دست انداختند و حقوقهای گزافی برای خودشان درست کردند - صورتی در آمده که همه آقایان ملاحظه فرمودند پس چیزی که ما باید از همه بیشتر از آن بپرهیزیم - اینست که این شرکت ملی نفت که بفضل الهی و در سایه همت و فداکاری و کمک و مساعدت نمایندگان محترم ایجاد شده است خدای نکرده باین صورت در نیاید - این موضوعی

است بمتیاده من بسیار مهم - موضوع دیگر اینکه بقدر میسر باید این اساسنامه با قانون شرکت ها تطبیق بکند گرچه جناب آقای مکی فرمودند که این قانون خامی است و وارد خواهد بود بر آن قوانین دیگر و این حرف هم مطابق اصول البته صحیح است و قانون بعدی ناقص قانون اولی خواهد بود و لیکن در عمل قانونگذاری این درستیست که يك قوانین که در مملکت برای کلیات گذشته و بعدیک قوانین وضع کنیم و آن کلیات را از بین ببریم ما بقدر میسر باید کاری کنیم این قانون اساسی نامه هر شرکت ملی نفت تطبیق میکنند با قانون تجارت و قوانینی مربوط بشرکتها - اگر تطبیق نکنند در آینده در هر مورد دچار اشکال خواهیم شد يك نکته دیگر در این بنده خواستم حضور آقایان عرض کنم که تمام مقررات شرکت ملی نفت منحصر باین اساسنامه نخواهد بود - يك موارد قرآنی خواهد بود که در آینده هیئت مدیره باید دستشان باز باشد و بمقتضیات روز آن مقررات را وضع کنند پس اگر يك قسمت تقابلی کوچکی در اساسنامه الان دیده می شود آقایان

نباید هر اسوی داشته باشند که در آینده این تقابلی اسباب زحمت خواهد شد نه این هارا شود هیئت مدیره رفع خواهد کرد و هیئت وقت هم نمی شود يك اساسنامه نوشت که تمام آن جریانی که در آینده پیش خواهد آمد در آن اساسنامه قید شود - این هارا باید بختیار هیئت مدیره گذاشت و آنها آن تقابلی را رفع میکنند راجع به سرمایه هم خواستم بجناب آقای مکی عرض کنم که سرمایه شرکت حتماً باید معین شود سرمایه غیر معلوم مطابق قانون نمی شود اصلاً تعیین کرد این کار بسیار مشکل هم هست کار صعبی است که ما بتوانیم يك قیمتی معین کنیم که از هیچ جهت هم با تعیین آن قیمت زبانی حاصل نشود - الان همان طوری که فرموده اند سرمایه این شرکت عبارت است از مجموع مؤسساتی که در ایرانست و مجدوع حقوق و مطالباتی که ما داریم در شرکت سابق و در خارج است - اینها را می کنند يك تقویم نزدیک به حقیقی کرد آن تقویم را در این اساسنامه گذاشت بجای سرمایه حرکت چون مطابق قانون در تمام نامه های شرکت ها

بایستی میزان سرمایه شرکت ذکر شده باشد البته در نامه ها در آینده نمی شود نوشت این جمله را که سرمایه شرکت عبارتست از کارخانه ها و جاهها و موسسات موجود در ایران و خارج - نمیشود جای سرمایه این جمله را نوشت باید حتماً بجای سرمایه يك چیزی مثلاً پانصد میلیون تومان سیصد میلیون تومان رقی که نزدیک به حقیقت است نوشت - این قسمت را هم تمنی می کنم که در کمیسیون موافقت بشود که حل شود - عرض دیگری ندارم

نایب رئیس - پیشنهاد کفایت مذاکرات رسیده و بایستی رأی بگیریم ولی همه کافی نیست بماند برای جلسه بعد
(۴ - تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه)

نایب رئیس - با موافقت آقایان جلسه را ختم می کنیم
جلسه آینده روز پنجشنبه ساعت ۹ دستور بقیه این لایحه
(مجلس پنجاه و پنج دقیقه بعد از ظهر ختم شد)
نایب رئیس مجلس شورای ملی -
گنجینه